

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

סימוכין: נוהל מתן שרות בריאות לתלמיד
יולי 2009

שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון
לשמיעה לתלמידים בבתי הספר

תדריך מעודכן: אוגוסט 2011
נכנס לתוקף: 1.9.2011

תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבית הספר

תפוצה

ראש שירותי בריאות הציבור

הנהלות המחוזות והנפות

אחיות ורופאים מרכזי תחום בריאות התלמיד בלשכות הבריאות

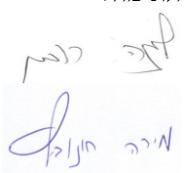
ספק שירותי בריאות לתלמיד

אחיות ורופאים העובדים בבתי ספר

מנהלי קופות החולים

עמוד 1

חתימה:

אושר ע"י:

ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה
לאם, ילד ומתבגר
מירה חונוביץ, מפקחת ארצית
בבריאות הציבור

נערך ע"י:

תלמה הרצנו-קלינאית
תקשורת ארצית, מח'
לאם לילד ולמתבגר.
שרית יערי-מרכזת בקרה
ופיקוח בריאות
התלמיד, מח' סיעוד
בבריאות הציבור

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

סימוכין: נוהל מתן שרות בריאות לתלמיד יולי 2009	שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבתי הספר
תדריך מעודכן: אוגוסט 2011 נכנס לתוקף: 1.9.2011	תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

1. כללי

בדיקת סינון שמיעה מיועדת לאיתור תלמידים, שמצב שמיעתם עלול להגביל את תפקודם והישגיהם החינוכיים כתוצאה מליקוי בשמיעה, במועד סמוך לכניסתם לבית הספר. גם ליקוי קל בשמיעה עלול לגרום להישגים נמוכים בקריאה ובכתיבה, אוצר מילים דל, עייפות מרובה וקושי בהתמודדות עם הדרישות הלימודיות. תלמידים שבבדיקת הסינון נמצא חשד לליקוי בשמיעתם, יופנו לבירור רפואי ובדיקת שמיעה במכון שמיעה. תדריך זה מיועד להנחות את הצוות בביצוע הבדיקות.

2. מטרה

לאתר את התלמידים עם ליקוי בשמיעה העלול להפריע לתפקודם בבית הספר ולטפלם בהתאם.

3. עקרונות

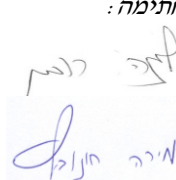
- 3.1 בדיקת סינון שמיעה תיערך בבית הספר, לכלל התלמידים במועד הסמוך ביותר לכניסתם לבית הספר.
- 3.2 מועד הבדיקה והקצאת חדר מתאים לביצוע הבדיקה יתואם מבעוד מועד עם מנהל/ת בית הספר.
- 3.3 תלמידים שעולה חשש לגבי שמיעתם ע"י ההורים או הצוות החינוכי, יופנו לברור רפואי (רופא אף אוזן גרון) ולבדיקת שמיעה במכון שמיעה, גם אם הצליחו בבדיקת סינון שמיעה.

4. ביסוס משפטי

התדריך נגזר מנוהל מתן שירותי בריאות לתלמיד בשנת הלימודים תש"ע, יולי 2009, שירותי בריאות הציבור.

5. משתמשים

אחיות מוסמכות העובדות בשירותי בריאות לתלמיד, בעלות הרשאה ממשרד הבריאות לביצוע בדיקות סינון שמיעה לתלמידים.

נערך ע"י: תלמה הרצנו- קלינאית תקשורת ארצית, מח' לאם לילד ולמתבגר. שרית יערי- מרכזת בקרה ופיקוח בריאות התלמיד, מח' סיעוד בבריאות הציבור	אושר ע"י: ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה לאם, ילד ומתבגר מירה חונוביץ, מפקחת ארצית בבריאות הציבור	חתימה: 	עמוד 1
---	---	---	--------

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

סימוכין: נוהל מתן שרות בראיות לתלמיד יולי 2009	שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבתי הספר
תדריך מעודכן: אוגוסט 2011 נכנס לתוקף: 1.9.2011	תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

6. אוכלוסיית היעד

- 6.1 תלמידי כיתות א'.
- 6.2 תלמידי כיתות ב' שלא עברו את הבדיקה בהיותם בכיתה א'.
- 6.3 לא מועמדים לבדיקה-
 - 6.3.1 תלמידים המאובחנים עם ליקוי בשמיעה המשתמשים במכשיר שמיעה ו/או שתל.
 - 6.3.2 תלמידים בחינוך המיוחד- להם יתבצע אבחון שמיעה במכון אודיולוגי טרם כניסתם למערכת החינוך המיוחד.

7. הגדרות

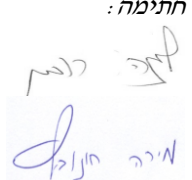
אודיומטר נייד - מכשיר אלקטרוני המשמש למדידת רמות שמיעה באמצעותו מושמעים גירויים שמיעתיים בתדירויות ועוצמות מבוקרות.
גירוי אקוסטי- גירוי תחושתי המושמע דרך מערכת השמיעה.
דציבל (dB)- יחידת המדד של עוצמת הצליל.
צליל טהור (pure tone)- צליל בעל תדירות בודדת אחת בעוצמה נתונה.

8. השיטה

- 8.1 הודעה להורים לגבי ביצוע בדיקת סינון שמיעה ומטרתה תשלח לפחות כשבועיים לפני הבדיקה.
- 8.2 האחיות תדריך את התלמידים ביום הבדיקה או בסמוך לה על מערכת השמיעה, גורמים העלולים לגרום לנזק בשמיעה, מטרת הבדיקה ואופן ביצועה.

8.3 תנאים לביצוע הבדיקה

- 8.3.1 הבדיקה מבוצעת באמצעות אודיומטר נייד, בחדר שקט ומואר. בדיקת סינון שמיעה שתבוצע בתנאים הסביבתיים המתאימים תהיה יעילה יותר ותפחית את מספר התלמידים המופנים שלא לצורך.
- 8.3.2 על החדר להיות רחוק ממקורות רעש קבועים כמו: מנוע מזגן, מכונת שכפול, תנועת מכונות וכד'. ניתן לשפר את התנאים האקוסטיים של החדר באמצעים פשוטים כמו: סגירת החלונות, אטימת הרווח בין הדלת למשקוף וכד'.
- 8.3.3 הבדיקה לא תבוצע בימי פעילות המלווים ברעש בקרבת חדר הבדיקה כמו ימי ספורט, טכסים, שיפוצים וכד'.

נערך ע"י: תלמה הרצנו- קלינאית תקשורת ארצית, מח' לאם לילד ולמתבגר. שרית יערי- מרכזת בקרה ופיקוח בריאות התלמיד, מח' סיעוד בבריאות הציבור	אושר ע"י: ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה לאם, ילד ומתבגר מירה חונוביץ, מפקחת ארצית בבריאות הציבור	חתימה: 	עמוד 1
---	--	---	--------

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

סימוכין: נוהל מתן שרות בראיות לתלמיד יולי 2009	שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבתי הספר
תדריך מעודכן: אוגוסט 2011 נכנס לתוקף: 1.9.2011	תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

8.3.4 חדר הבדיקה יכול את הריהוט הבא – שולחן להצבת האודיומטר, כסא לבדק ולנבדק ותקע חשמל נגיש לחיבור האודיומטר.

8.3.5 הנבדק ישב כך שהבדק יראה את פרופיל הילד בעוד שהנבדק לא יראה את מכשיר הבדיקה ואת פני הבדוק, כך יובטח שהנבדק יגיב לצליל בלבד ולא לכל רמז אחר.

8.4 כלי הבדיקה וציוד נדרש

8.4.1 אודיומטר נייד ואוזניות שכוללו בשנה האחרונה במעבדה מוסמכת. תאריך הכיול יצוין במדבקה על גבי האודיומטר.

8.4.2 אוזניות בעלות כיסוי המיועד להפחתה של רעש חיצוני.

8.4.3 במידה וקיים חשש לבעיה בתקינות האודיומטר או באוזניות של האודיומטר יש לבצע כיול חוזר.

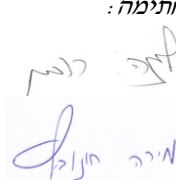
8.5 תהליך הבדיקה

8.5.1 בדיקת תקינות המכשיר תבוצע בכל יום לפני תחילת ביצוע הבדיקות. בדיקה זו מבוססת על האזנה באמצעות האוזניות ותפעול האודיומטר. יש לוודא שהצליל מושמע באוזניה המתאימה וכן אינו מקוטע, מעוות, ו/או מלווה ברחשים או רעשים. כמו כן יש לבדוק שאין פגמים אחרים הנראים לעין במכשור.

8.5.2 מתן הסבר אודות הבדיקה וכיצד להגיב לצלילים ינתן לכל ילד בנפרד בתחילת הבדיקה טרם הרכבת האוזניות. מומלץ להנחותו כך: "אני אניח על אוזניך אוזניות. אתה תשמע/י צלילים בכל אוזן בנפרד. הצלילים מאד חלשים, עליך להתרכז היטב. ברגע שאתה/שומעת את הצליל עליך להרים יד ומייד כשמסתיים הצליל עליך להוריד את היד".

8.5.3 האוזניות יהודקו לראש הילד תוך הקפדה שאוזניה המסומנת כימנית (מסומנת בצבע אדום) תונח על אוזן ימין ואוזניה שמאלית (המסומנת בצבע כחול) תונח על אוזן שמאל. יש להתאים את הקשת המחזיקה את האוזניות לממדי ראשו של הילד ולהקפיד שמרכז פתח האוזניות ימוקם מול פתח תעלת השמיעה החיצונית.

8.5.4 הגירויים האקוסטיים יושמעו לכל אוזן בנפרד. צליל הבדיקה הינו צליל טהור (pure tone) בתדירויות 1000 2000 ו-4000 Hz. הגירוי יושמע בעוצמה של 20 dB ובתדירות 500Hz בעוצמה של 25 dB.

נערך ע"י: תלמה הרצנו- קלינאית תקשורת ארצית, מח' לאם לילד ולמתבגר. שרית יערי- מרכזת בקרה ופיקוח בריאות התלמיד, מח' סיעוד בבריאות הציבור	אושר ע"י: ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה לאם, ילד ומתבגר מירה חונוביץ, מפקחת ארצית בבריאות הציבור	חתימה: 	עמוד 1
---	---	---	--------

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

סימוכין: נוהל מתן שרות בריאות לתלמיד יולי 2009	שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבתי הספר
תדריך מעודכן: אוגוסט 2011 נכנס לתוקף: 1.9.2011	תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

8.5.5 ביצוע הבדיקה- מומלץ לערוך את הבדיקה בסדר קבוע כמפורט להלן :

בתחילת הבדיקה לצורך "היכרות" עם תהליך הבדיקה, יושמע לתלמיד צליל ל"תרגול" חזק מצליל הבדיקה באוזן ימין בתדירות של 1000 Hz בעוצמה של 40dB . במידת הצורך ניתן לחזור על הוראות הבדיקה. מיד לאחר ה"תרגול" יש להתחיל את בדיקת הסינון: הצליל הראשון יושמע באוזן ימין בתדירות 1000 Hz בעוצמה של 20 dB , משך הצגת כל צליל 3 שניות. הצליל השני יושמע בתדירות 2000 Hz בעוצמה של 20 dB , הצליל השלישי יושמע בתדירות 4000 Hz בעוצמה של 20 dB הצליל הרביעי יושמע בתדירות 500 Hz בעוצמה של 25 dB . לאחר מכן יש לבצע את הבדיקה באוזן שמאל באותו סדר מבלי להודיע לתלמיד ומבלי לחזור על התרגול וההנחיות.

8.5.6 אין לנסות ולהשמיע צלילים נוספים בתדירויות אחרות ובעוצמות שונות. במידה והתלמיד לא הגיב לצליל אין להציג צליל בעוצמה חזקה יותר או בתדירות אחרת.

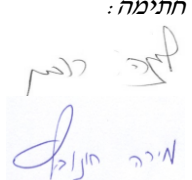
8.6 פירוש ממצאי הבדיקה

- 8.6.1 תקינה- תלמיד שהגיב **לכל** הצלילים שהושמעו לו בשתי האוזניים.
- 8.6.2 לא תקינה - תלמיד שלא הגיב לצליל אחד או יותר (גם אם רק באחת האוזניים).
- 8.6.3 תלמיד שתוצאות בדיקתו הראשונה אינה תקינה יש לבצע בדיקת סינון חוזרת לאחר שבועיים עד ששה שבועות.
- 8.6.3 במידה וגם בבדיקה החוזרת תוצאות הבדיקה אינן תקינות יש לידע את ההורים על תוצאות בדיקת הסינון עם המלצה להפנייה לרופא מטפל / או רופא אף אוזן גרון לבדיקה רפואית טרם ביצוע בדיקת שמיעה במכון אודיולוגי.

8.7 אופן רישום התוצאות

- 8.7.1 תיעוד הבדיקה ייעשה ברשומת הבריאות האישית של התלמיד וברשומה מרוכזת כיתתית. ניתן להשתמש בדף עבודה המרכז את תוצאות הבדיקה (נספח מספר 1).
- 8.7.2 פרטי התיעוד: מועד הבדיקה, תוצאות, שם המבצע וחתימה.

8.8 דווח ומעקב:

עמוד 1	חתימה: 	אושר ע"י: ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה לאם, ילד ומתבגר מירה חונוביץ, מפקחת ארצית בבריאות הציבור	נערך ע"י: תלמה הרצנו- קלינאית תקשורת ארצית, מח' לאם לילד ולמתבגר. שרית יערי- מרכזת בקרה ופיקוח בריאות התלמיד, מח' סיעוד בבריאות הציבור
--------	---	---	---

מדינת ישראל - משרד הבריאות
שירותי בריאות הציבור

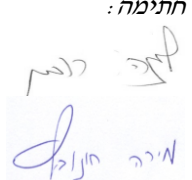
סימוכין: נוהל מתן שרות בראיות לתלמיד יולי 2009	שם: תדריך לביצוע בדיקת סינון לשמיעה לתלמידים בבתי הספר
תדריך מעודכן: אוגוסט 2011 נכנס לתוקף: 1.9.2011	תדריך קודם מתאריך: יולי 1999

8.8.1 דיווח להורים על ביצוע הבדיקה ותוצאותיה, יישלח בסוף יום הלימודים באמצעות התלמידים ויכלול: שם התלמיד, ת.ז., תאריך ביצוע הבדיקה, תוצאות הבדיקה (תקיף/לא תקיף), והמלצות. במידה והבדיקה הראשונה אינה תקינה ירשם כי מתוכנן לבצע בדיקה חוזרת תוך פרק זמן קצוב (לציין). במקרה של תלמיד שבצע את הבדיקה החוזרת ותוצאותיה לא היו תקינות יופנה לרופא מטפל או רופא אף אוזן גרון ולאחר מכן לבדיקת שמיעה במכון אודיולוגי להמשך בירור. (הצעה מצורפת בנספח מספר 2).

8.8.2 אחות בית הספר תבצע מעקב אחר תוצאות הבירור של התלמידים, אשר הופנו להמשך בירור, תוך חודשיים מתאריך ההפניה. ממצאי המעקב יתועדו ברשומת הבריאות של התלמיד וברשומה המרוכזת הכיתתית.

8.8.3 ספק שירותי בריאות התלמיד ידווח למשרד הבריאות :

1. בסוף כל חודש על מספר תלמידים: מועמדים לבדיקה, לא מועמדים לבדיקה, שבצעו את הבדיקה, שעמדו בדרישות הבדיקה (בדיקה תקינה), מס' התלמידים שבדיקתם אינה תקינה (בדיקה חוזרת), מס' התלמידים שהופנו להמשך בירור.
2. בסוף שנת הלימודים על תוצאות ההפניה של תלמידים שהופנו להמשך בירור: מספר התלמידים ששמיעתם בגדר הנורמה ומספר התלמידים שאותרו עם ליקוי בשמיעה/אחר.

נערך ע"י: תלמה הרצנו- קלינאית תקשורת ארצית, מח' לאם לילד ולמתבגר. שרית יערי- מרכזת בקרה ופיקוח בריאות התלמיד, מח' סיעוד בבריאות הציבור	אושר ע"י: ד"ר ליזה רובין, מנהלת המחלקה לאם, ילד ומתבגר מירה חונוביץ, מפקחת ארצית בבריאות הציבור	חתימה: 	עמוד 1
---	---	---	--------

